

Ievads

Darba likuma komentāru autori

▣ **Rita Dindune** – juriste ar ilggadēju pieredzi Saeimas juridiskā biroja konsultantes darbā. Liela pieredze darba likumdošanas normu piemērošanas uzraudzībā, vairāk nekā divdesmit gadus strādājot prokuratūras sistēmā. Vada seminārus Darba likuma normu skaidrošanā un praktiskā piemērošanā. Sniegusi konsultācijas par Darba likumu plašsaziņas līdzekļos.

▣ **Karīna Platā** – juriste, maģistre personāla vadībā, «Darba likuma komentāru» un «Dokumentu un biroja pārvaldības rokasgrāmatas» sadaļas «Personāla dokumentu pārvaldība» autore, informatīvo materiālu «Par darba līgumiem», «Par darba un atpūtas laiku», «Par vienlīdzīgu attieksmi» un metodiskā materiāla «Darba koplīguma loma darba tiesiskajās attiecībās» autore, strādājusi Valsts darba inspekcijā par direktora padomnieci, dažādu nozaru uzņēmumos par personāla direktori, vada seminārus par Darba likuma piemērošanas jautājumiem un personāla dokumentu pārvaldību, sniedz pakalpojumus darba tiesisko attiecību un personāla dokumentu pārvaldības jomā.

▣ **Ellex Kļaviņš** ir Baltijas valstu vadošo advokātu biroju apvienības **Ellex** partneris. *Ellex* advokātu biroju alianse ietver *Ellex Kļaviņš* biroju Latvijā, *Ellex Raidla* biroju Igaunijā, un *Ellex Valiunas* biroju Lietuvā. Visi šīs alianses partneri ir starptautiski augsti novērtēti advokātu biroji, kurus vieno vienāda izpratne par profesionalitātes kritērijiem un juridiskās palīdzības kvalitātes standartiem.

Ellex Kļaviņš ir viens no vadošajiem un lielākajiem advokātu birojiem Latvijā ar daudzveidīgu tiesību jomu specializāciju un gadu gaitā uzkrātu profesionālo pieredzi. Biroja divdesmit piecu gadu ilgās darbības laikā tā eksperti regulāri un veiksmīgi ir piedalījušies gan starptautiskos projektos, gan vietējos darījumos un sarežģītās tiesvedībās. Pateicoties plašajai specializācijai dažādās tiesību jomās, *Ellex Kļaviņš* spēj katram tā klientam nodrošināt konkrētai situācijai visatbilstošākos un veiksmīgākos juridiskos risinājumus gan Latvijas, gan visā Baltijas reģionā. Klientiem pieejams pilns juridisko pakalpojumu klāsts visās ar uzņēmējdarbību saistītās tiesību jomās. *Ellex Kļaviņš* ir pirmā izvēle daudziem starptautiskajiem uzņēmumiem, kuriem nepieciešamas juridiskās konsultācijas Latvijā.

Ellex Kļaviņš ir ekskluzīvs Latvijas pārstāvis pasaules vadošajā starptautiskajā neatkarīgu advokātu biroju asociācijā *Lex Mundi*, kā arī starptautiskās profesionālo biznesa pakalpojumu sniedzēju asociācijas *World Services Group (WSG)* biedrs.

Ellex Kļaviņš sniegto pakalpojumu augstā kvalitāte un unikālā pieredze arvien ir bijusi pamanīta un augsti novērtēta arī starptautiskā mērogā. Jau 25 gadus *Ellex* biroji pastāvīgi gūst augstāko atzinību pasaules prestižākajos juridiskās prakses reitingu izdevumos, kas veic neatkarīgus juridisko pakalpojumu kvalitātes pētījumus: *Chambers & Partners*, *Legal 500 EMEA* un *IFLR 1000*.

Vairāk informācijas: www.ellex.lv

- ▣ **Iveta Ceple** – zvērināta advokāte, vecākā eksperte, kurai ir ievērojama pieredze, konsultējot vietējās sabiedrības un ārvalstu investorus par dažādiem ikdienas korporatīvajiem juridiskiem jautājumiem. Iveta specializējas uzņēmumu iegādes un apvienošanas, uzņēmumu nodošanas, darba tiesību, līgumtiesību un vides tiesību jautājumos; kā arī ir guvusi ievērojamas zināšanas dažādos enerģētikas tiesību un publiskā iepirkuma jautājumos.

- ▣ **Ints Skaldis** – zvērināta advokāta palīgs, kam ir vairāk nekā 5 gadu praktiskā darba pieredze, palīdzot ar dažādu tiesu un šķīrējtiesu dokumentu sagatavošanu un skaidrojumu sniegšanu par ārvalstu tiesu un šķīrējtiesu nolēmumu izpildi Latvijā. Tāpat Ints regulāri palīdz advokātiem juridiskās palīdzības sniegšanā vietējiem un starptautiskiem uzņēmumiem darba tiesību un imigrācijas jomās, tai skaitā darba līgumu, iekšējās kārtības noteikumu un politiku sagatavošanā, pārrobežu nodarbinātības un uzņēmumu pārejas jautājumos, darbaspēka nodrošināšanas pakalpojumu sniegšanas, vīzu un uzturēšanās atļauju jautājumos.

Cienījamo lasītāj!

Ar 2002. gada 1. jūniju stājas spēkā jauns Darba likums, kuru Saeima pieņēma 2001. gada 20. jūnijā un Valsts prezidente izsludināja 2001. gada 6. jūlijā. Darba likums nomaina Latvijas Darba likumu kodeksu, kas bija pieņemts 1972. gada 14. aprīlī. Lai gan darba likumdošana, kāda tā bija darba tiesiskajās attiecībās 70. gados, līdz šim vairākkārt tika grozīta, tiesiskais regulējums darba tiesību jomā neatbilst šodienas ekonomiskajai situācijai valstī un Latvijai saistošajām starptautisko tiesību normām. Gan starp Darba likumu kodeksa pantiem, gan starp Darba likumu kodeksu un citiem normatīvajiem aktiem bija pretrunas. Darba likumu kodeksā nebija iestrādātas arī Latvijas Republikas ratificētās starptautiskās normas.

Pieņemot Darba likumu, likumdevēja galvenais mērķis ir sabalansēt sabiedrības sociālo partneru – darba devēju un darba ņēmēju (darbinieku) – tiesības un pienākumus, pilnveidot darba tiesisko regulējumu atbilstoši mūsu valsts ratificēto Starptautiskās Darba organizācijas konvenciju un Eiropas Savienības direktīvu minimālajām prasībām darba tiesību jomā, kā arī saskaņot likuma normas ar citiem spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Līdz šim Darba likumu kodekss nebija saskaņots pat ar Latvijas Republikas Civillikuma normām, kas darba tiesībās piemērojamas kā vispārējās tiesību normas, turpretī Darba likumu kodeksā bija ietvertas speciālās likuma normas.

Jādomā, ka, godprātīgi pildot Darba likumu, tiks samazināta spriedze darba tiesiskajās attiecībās, tas sekmēs tautsaimniecības un tirgus ekonomikas attīstību. Darba tiesisko attiecību sakārtošana pozitīvi ietekmēs arī tautsaimniecības konkurētspēju, eksporta attīstību, nodarbinātību, investīciju pieplūdi un uzņēmējdarbību mūsu valstī. Uzskata, ka likumā ir iekļautas vairākas normas, kas vērstas uz darbinieku tiesību un interešu pastiprinātu aizsardzību. Lai visas Darba likuma normas varētu piemērot līdz ar tā spēkā stāšanos, likumdevējs ir deleģējis Ministru kabinetu izdot vairākus noteikumus, kas konkretizētu atsevišķu likuma normu piemērošanu.

Darba likums ir apjomīgāks nekā daudzkārt mainītais Darba likumu kodekss. Likumam ir četras daļas, septiņas sadaļas, 35 nodaļas un Pārejas noteikumi, kas kopā apvieno 157 pantus.

Ar likuma spēkā stāšanos par spēku zaudējušiem atzīstami Latvijas Darba likumu kodekss un likums «Par darba koplīgumiem».

Darba likumā sistemātiski izklāstītas tiesību normas, kas aplūko visas darba attiecību sfēras. Atšķirībā no Darba likumu kodeksa daudzos tā pantos ir noteikta jauna terminoloģija, kas galvenokārt izriet, saskaņojot vairākas

normas ar Civillikumu un citiem tiesību aktiem.

Darba likums pilnībā aptver visas darba tiesisko attiecību sfēras, tas attiecas kā uz vietējiem Latvijas darba devējiem – valsts uzņēmumiem, pašvaldību uzņēmumiem, privāto uzņēmējdarbību, izņemot tās sfēras, kuras regulē speciālie likumi –, tā arī uz ārvalstu darba devējiem, kuri nodarbina Latvijas iedzīvotājus Latvijas teritorijā. Darba likuma normas var interesēt ne tikai juristus, darba devējus, personāla nodaļu darbiniekus, praktizējošus grāmatvežus, bet svarīgi, lai katrs darba ņēmējs (darbinieks) arī iepazītos ar tām un tādējādi zinātu savas tiesības un pienākumus.

Tā kā atsevišķu Darba likuma normu piemērošana praksē jau pirms tā stāšanās spēkā ir izraisījusi plašas diskusijas, kā arī uzklusot daudzus klausītājus Valsts administrācijas skolas rīkotajās lekcijās un citus interesentus, nesagaidot, kamēr likuma darba grupas dalībnieki vai citi speciālisti izstrādās Darba likuma komentārus, nebaidoties no kritikas, kāda varētu sekot, izlēmu izteikt savu viedokli, tādējādi komentējot Darba likuma pantus. Neizslēdzu iespēju, ka par dažu normu piemērošanu būs arī citi viedokļi un diskusijas.

Komentāru autore Mg.iur. Rita Dindune

Darba likuma pamatteksts ir no oficiālā izdevuma «Latvijas Vēstnesis» 01.06.2001.

Grozījumi:

- 12.12.2002. likums (LV, 20. dec., Nr. 187; Ziņotājs, 2003, Nr. 2)
- 22.01.2004. likums (LV, 11. febr., Nr. 22; Ziņotājs, 2004, Nr. 5)
- 22.04.2004. likums (LV, 7. maijs, Nr. 72; Ziņotājs, 2004, Nr. 10)
- 05.04.2005. MK not. Nr. 220 (LV, 7. apr., Nr. 55; Ziņotājs, 2005, Nr. 12)
- 13.10.2005. likums (LV, 2. nov., Nr. 174; Ziņotājs, 2005, Nr. 22)
- 21.09.2006. likums (LV, 11. okt., Nr. 162)
- 12.06.2009. likums (LV, 26. jūn., Nr. 97)
- 01.12.2009. likums (LV, 21. dec., Nr. 200)
- 04.03.2010. likums (LV, 24. marts, Nr. 47)
- 31.03.2011. likums (LV, 20. apr., Nr. 62)
- 16.06.2011. likums (LV, 6. jūl., Nr. 103)
- 21.06.2012. likums (LV, 11. jūl., Nr. 108)
- 23.10.2014. likums (LV, 12. nov., Nr. 225)
- 12.05.2016. likums (LV, 26. maijs, Nr. 101)
- 27.07.2017. likums (LV, 8. augusts, Nr. 152)
- 01.11.2018. likums (LV, 14. novembris, Nr. 225)
- 07.03.2019. likums (LV, 21. marts, Nr. 57)
- 28.03.2019. likums (LV, 17. aprīlis, Nr. 78)
- 06.06.2019. likums (LV, 19. jūnijs, Nr. 123)
- 17.10.2019. likums (LV, 5. novembris, Nr. 224)

Izmantotie saīsinājumi

DL – Darba likums

DLK – Darba likumu kodekss

CL – Civillikums

CPL – Civilprocesa likums

Ziņotājs – Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs

SDO – Starptautiskā darba organizācija

«Darba likuma komentāru» aktualizācija

«Darba likuma komentāri» ir abonentizdevums, ik ceturksni saturs tiek atjaunots ar praksē aktuāliem jautājumiem.

Mums ir svarīgi, lai rokasgrāmatā būtu Jums aktuāla un noderīga informācija, kuru snieguši profesionāli nozaru eksperti Latvijā. Aicinām uzdot jautājumus rokasgrāmatas autoriem!

SIA Izdevniecība «Dienas Bizness»
DB HUB
dbhub.lv

